

**Inventarisatie kleine marterachtigen
Nieuwpoortslaan 49 te Monnickendam**

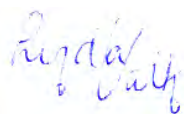
Opdrachtgever: Ophirus development B.V.
Veilinghof 2
1442 CT Purmerend

Versienummer: 1.0

Datum: 17 augustus 2020

Auteur: mevrouw ir. L. Dresmé

Paraaf:

Colofon

Dresmé&vanderValk

Postbus 225

1970 AE IJmuiden

+31 (0)6 47570615

linda@dresmevandervalk.nl

www.dresmevandervalk.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch op geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Dresmé&vanderValk.

Inhoudsopgave

pagina

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Doel	4
1.3	Indeling van de rapportage	4
2	Bescherming Kleine Marterachtigen	5
3	Projectbeschrijving	6
3.1	Ligging	6
3.2	Beschrijving van het plan.....	6
4	Ecologie kleine marterachtigen	7
4.1	Wezel.....	7
4.2	Hermelijn.....	8
4.3	Bunzing.....	8
5	Onderzoeksmethode	10
6	Resultaten.....	13
6.1	Wezel.....	16
6.2	Hermelijn.....	16
6.3	Bunzing.....	17
7	Conclusie, discussie, Effecten & Maatregelen	18
7.1	Conclusie	18
7.2	Discussie	18
7.3	Effecten en maatregelen	20
	Literatuurlijst	21

Bijlage 1. Onderzoeksresultaten per onderzoeksmiddel en locatie

1 INLEIDING

Van 18 mei tot en met 16 juni 2020 is een inventarisatie naar kleine marterachtigen uitgevoerd ter plaatse van een boerderij aan de Nieuwpoortslaan 49 te Monnickendam in de provincie Noord-Holland.

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het nadere onderzoek wordt gevormd door de bevindingen die zijn gedaan in de Quicksan Wet natuurbescherming van augustus 2019¹ uitgevoerd in het kader van de voorgenomen bouw op deze locatie. De volgende conclusie is gedaan: "Indien de waterkant van de Zesstedenvaart wordt verhard, waardoor geen doorlopende oever meer aanwezig is, kan dit een verstoring betekenen voor het leefgebied van kleine marterachtigen. Een nader onderzoek naar kleine marterachtigen is in dat geval nodig en mogelijk ook een ontheffing van de Wet natuurbescherming."

1.2 Doel

Het doel van de inventarisatie kleine marterachtigen is het vaststellen dan wel uitsluiten van de aanwezigheid van kleine marterachtigen binnen het projectgebied.

1.3 Indeling van de rapportage

De rapportage inventarisatie kleine marterachtigen bestaat uit zeven hoofdstukken. Het wettelijk kader van natuurbescherming is te vinden in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 is het projectgebied en het voorgenomen initiatief beschreven. In hoofdstuk 4 is de ecologie van kleine marterachtigen te vinden. De onderzoeksmethode is uiteengezet in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 zijn de onderzoeksresultaten beschreven. In hoofdstuk 7 zijn de conclusies en maatregelen beschreven.

¹ Dresmé, L. 2019. DresmévanderValk. Quicksan Wet natuurbescherming Nieuwpoortslaan 49 te Monnickendam, 21 p.

2 BESCHERMING KLEINE MARTERACHTIGEN

Overige soorten en de bescherming in de Wet natuurbescherming

In bijlage A van de Wet natuurbescherming is een lijst opgenomen van beschermde fauna respectievelijk flora. Deze soorten mogen niet opzettelijk worden gedood of gevangen. Daarnaast mogen de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren niet opzettelijk worden beschadigd of vernield worden (artikel 3.10 e.v. Wet natuurbescherming).

Bij wet zijn de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis die in en rondom gebouwen leven, vrijgesteld van de verboden. De provincies kunnen generieke vrijstelling verlenen door het aangeven van een lijst van vrijgestelde beschermde soorten voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. In bijlage A van de provinciale verordening van Noord-Holland zijn de kleine marterachtigen; te weten de wezel, de hermelijn en bunzing opgenomen.

In de provincie Noord-Holland zijn alle diersoorten in de categorie 'andere soorten'² vrijgesteld bij ruimtelijke ingrepen, behalve de bunzing, hermelijn en wezel. Voor deze soorten dient daarom indien er een verbod met betrekking tot de soort wordt overtreden een ontheffing te zijn verkregen. De provincie kan ontheffing verlenen voor het opzettelijk verstoren van individuen of het vernietigen van vaste rust- of verblijfplaatsen van kleine marterachtigen. Negatieve effecten dienen te worden gemitigeerd en te worden gecompenseerd. Om te bepalen of sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming aangaande kleine marterachtigen, dient nader onderzoek te zijn verricht.

² Behalve vogelsoorten

3 PROJECTBESCHRIJVING

3.1 Ligging

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Nieuwpoortslaan 49 te Monnickendam in de provincie Noord-Holland. Het gaat om boerderij met schuur met een oppervlakte van circa 0,6 ha, zie afbeelding 1 en 2.

Afbeelding 1 en 2. Plangebied (binnen rood kader)

3.2 Beschrijving van het plan

De herontwikkeling bestaat uit de sloop van de bestaande boerderij en schuur met open kap en de nieuwbouw van 17 woningen. De aanwezige bomen worden gerooid, met mogelijk het behoud van een enkele boom/bomen aan de randen van het perceel. De huidige en de toekomstige situatie is weergegeven op afbeelding 3 en 4. Het exacte ontwerp is nog niet bekend. Behalve de activiteiten slopen, bomenkap en nieuwbouw, worden geen andere activiteiten uitgevoerd.

Afbeelding 3 en 4. Huidige situatie en nieuwe situatie (bron: Ophirus development B.V.)

4 ECOLOGIE KLEINE MARTERACHTIGEN

In Nederland leven oorspronkelijk vier verschillende geslachten van de marter; (1) de wezels en verwanten met de wezel, hermelijn en bunzing die vallen onder de verzamelnaam “kleine marterachtigen”; (2) de otters; (3) de das en de (4) marters met de steenmarter en boommarter. Daarnaast komt in Nederland de uit Noord-Amerika geïmporteerde nerts voor en als huisdier de fret (gedomesticeerde bunzing die niet in het wild kan overleven). Met de komst van de vos in de jaren '50, wilde kat in 2014 en de wolf in 2019, is de groep landroofdieren compleet (Broekhuizen en Müskens). Voor onderhavige onderzoek volgt hierna een beschrijving van de kleine marterachtigen waarmee in volgorde van grootte de wezel, hermelijn en bunzing worden bedoeld.

In Noord-Holland zijn de kleine marterachtigen beschermd. De Omgevingsdienst NHN zegt hierover: *“Er zijn sterke aanwijzingen dat de soorten in aantal achteruitgaan. Dit blijkt uit bijvangsten van muskusrattenvangers, tellingen van verkeersslachtoffers en losse waarnemingen. De wezel en de hermelijn staan inmiddels op de Rode Lijst van kwetsbare en bedreigde dieren. Van de bunzing zijn onvoldoende gegevens bekend, maar het lijkt ook met deze soort niet goed te gaan. Als de soorten niet actiever worden beschermd bestaat de kans dat ze in Noord-Holland uitsterven. Dat zou sterk nadelig zijn voor de biodiversiteit.”*

Over de kleine marterachtigen is weinig bekend. De kleine marterachtigen – wezel en hermelijn in het bijzonder, de bunzing is iets meer over bekend – hebben een bijzonder complexe ecologie en heimelijke leefwijze. Pas rond 2007 zijn onderzoeken in Engeland naar deze soortengroep gestart (SKM).

4.1 Wezel

De wezel is de kleinste marterachtige met een gemiddelde lengte van circa 21 centimeter voor de mannetjes en circa 17 centimeter voor de vrouwtjes. Ze zijn met respectievelijk circa 70 en 35 gram nauwelijks zwaarder dan een veldmuis. De rugzijde is lichtbruin en de onderzijde is wit. In Nederland krijgt de Wezel 's winters geen witte vacht. SKM zegt over de leefwijze van de wezel het volgende op de website: *“Wezels kunnen in verscheidene landschappen (macrohabitats) worden aangetroffen, waarin de voorkeur uitgaat naar structuurrijke en/of geaccidenteerde terreinen met een afwisseling van bos en veld. Daarin wordt een combinatie van min of meer dichte structuren zoals ruigten, hoog gras- of rietland, bosjes en/of houtwallen betrokken (de microhabitat). In tegenstelling tot de voorkeur van natte terreinen bij de hermelijn, komen wezels meer in drogere terreinen voor. Een belangrijke voorwaarde is dat woelmuizen als betrouwbare prooibasis met een geregelde populatiecyclus aanwezig zijn. Tijdens woelmuizen-arme perioden wordt ander voedsel des te belangrijker”* (SKM). *“Daarnaast eten ze ook wel bosmuizen, ratten, mollen, vogeltjes, eieren, slakken, kikkers, insecten en jonge konijnen en haasjes, vooral als het aantal woelmuizen beperkt is.”*

Wezels worden meestal niet ouder dan één jaar, maar kunnen 5-6 jaar oud worden. Het territorium van de wezelmannetjes is afhankelijk van de hoeveelheid beschikbaar voedsel (met name woelmuizen) en varieert van 1 tot 25 hectare. Het jachtgebied van een vrouwtje is met 1 tot 7 hectare veel kleiner. Territoria kunnen verschuiven en ook zwervende exemplaren kunnen in minder geschikte gebieden voorkomen. Verblijfplaatsen van de wezel bestaan uit holen van muizen, mollen of schuilplaatsen in takkenbossen. De wezel gebruikt meerdere verblijfplaatsen. In de handreiking van de Omgevingsdienst NHN staat hierover beschreven: *“Ze [kleine marterachtigen] graven nooit zelf een hol, maar maken gebruik van bestaande gaten en holten, zoals mollennesten, rattenholen, drainagepijpen, houtstapels, takkenhopen, opgestapeld puin,*

holle bomen, schuurtjes, stapels hooi- en stobalen en alle andere mogelijke schuilplaatsen die een erf of opslagplaats kan bieden.

Elk dier beschikt in zijn leefgebied wel over tien of meer van zulke onderkomens en is dus eigenlijk nooit ver van huis. En dat is hard nodig omdat kleine marters veel vijanden hebben (katten, vossen, roofvogels en uilen) en zich elk moment moeten kunnen verbergen (OD NHN)."

4.2 Hermelijn

De hermelijn is groter dan de wezel met een lengte van gemiddeld 33 tot 41 centimeter voor mannetjes en gemiddeld 29 tot 36 centimeter voor vrouwtjes. De mannetjes zijn veel zwaarder (200-445 gram) dan de vrouwtjes 140-280 gram). Opvallend naast het verschil in grootte is dat de staart langer is dan die van de wezel en een zwarte punt heeft. In de zomer is de vacht aan de rugzijde roodbruin met een witte buik en 's winters kan de hermelijn helemaal wit worden. SKM zegt over de leefwijze van de hermelijn het volgende op de website: *"De hermelijn kan in verscheidene natuurterreinen voorkomen, zoals in bos, duin, moerasgebied of kleinschalig cultuurlandschap met een afwisseling van bijvoorbeeld graslanden en houtwallen. De hermelijn lijkt een voorkeur te hebben voor terreinen met wateren of hoge grondwaterstand, zoals in beekdalen, rivieruiterwaarden en veen(weide)gebieden. Net als de wezel maakt de hermelijn dankbaar gebruik van dekking door dichte vegetatiestructuren. Ook de hermelijn leeft deels ondergronds in holen of holenstelsels van andere zoogdieren, zoals mollen en woelmuizen. De grotere hermelijn kan een breder voedselspectrum benutten dan de wezel, zodat naast veelvuldig woelmuizen, ook (woel)ratten en konijnen in het dieet voorkomen; verder regelmatig ook vogels en hun broed en vruchten als 'lekkere' en complementaire toevoeging. Grotere prooien – tot formaat jonge haas – worden na een felle strijd naar een rustige plek gesleept om daar deels op te eten.*

Gemiddeld wordt de hermelijn 4 tot 5 jaar oud, maar de soort kan 10 jaar oud worden. Het territorium van de hermelijn is tussen de 4 en 50 hectare groot. Het vrouwtje heeft een leefgebied dat drie- tot viermaal zo klein is als die van het mannetje. De hermelijn leeft in een hol, meestal een oud nest van een mol of konijnenhol en verplaatst zich meestal langs lijnvormige elementen die dekking bieden zoals heggen, muurtjes en wateren. Ook maakt hij hierbij geregeld gebruik van holen van andere dieren. Een hol of gang moet een doorsnede hebben van vijf centimeter.

4.3 Bunzing

De bunzing is de grootste van de drie kleine marterachtigen. Het mannetje is gemiddeld 45 tot 63 centimeter lang met een gewicht van 500-1800 gram en het vrouwtje is gemiddeld 39 tot 43 centimeter lang met een gewicht van 300-900 gram. De bunzing heeft een donkerbruine vacht met lichtere ondervacht, die er vooral op de flanken doorheen schemert. De bunzing verschilt van de wezel en hermelijn vanwege het 'masker' dat bestaat uit contrasterende lichte randen rondom de snuit en ogen. De staart is relatief lang en dik behaard of 'borstelig'. SKM zegt over de leefwijze van de bunzing het volgende op de website: *"De bunzing komt in verschillende landschapstypen voor, maar heeft een sterke voorkeur voor kleinschalige en structuurrijke landschappen met wateren of hoge grondwaterstand. De bunzing is bijvoorbeeld thuis in terreinen met een afwisseling van sloten en greppels, weilanden, akkers, houtwallen en bosschages, zoals op veel landgoederen in Nederland. Bosranden worden veel betrokken gedurende de zomer. De soort wordt ook regelmatig aangetroffen in natte terreinen en in de oeverzone van wateren zoals rietvelden, rivieruiterwaarden, slootranden, beekdalen en in veenweidegebieden. Daarnaast kunnen ze ook prima op boerenerven, in dorpen*

en in groenstedelijke randen leven; waar ze gebouwen zoals hooischuren en zelfs moderne woonhuizen betrekken. Soms wordt de bunzing ook binnen grotere bosgebieden aangetroffen, maar het lijkt vooral een soort van afwisselende en halfopen landschappen te zijn.

Evenals zijn kleinere neeffjes de wezel en hermelijn, maakt de bunzing dankbaar gebruik van een veelheid aan dekking dat een terrein kan bieden, zoals greppels, uitgebreide ruigtevegetatie, kreupelhout, e.d. Allerlei droge ruimten of holten kunnen als rust- en nestplaats worden benut, waaronder konijnenholen, verlaten dassenpijpen, holle boomstammen; ook onder bijvoorbeeld hooibalen, grove puinhopen of houten vlonders.”

De territoria van de bunzing varieert afhankelijk van het voedselaanbod, tussen de 65 en 250 hectare. In de natuur worden bunzingen niet veel ouder dan 5-8 jaar; in gevangenschap kunnen ze wel 13 jaar oud worden.

5 ONDERZOEKSMETHODE

In de provincie Noord-Holland zijn alle diersoorten in de categorie ‘andere soorten’ en die algemeen voorkomen, vrijgesteld bij ruimtelijke ingrepen. De kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) zijn in de provincie Noord-Holland niet vrijgesteld. De onderzoeksmethode is afgestemd op het gedrag van kleine marterachtigen in hun natuurlijke leefomgeving.

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (hierna OD NHN) heeft een handreiking ter beschikking gesteld om onderzoek te doen naar kleine marterachtigen. In onderstaande tekst box is aangegeven welke criteria in de leidraad zijn beschreven voor een onderzoek naar kleine marterachtigen.

Tekst box 1. De uit de Leidraad afkomstige onderzoekintensiteit (OD NHN).

Leidraad onderzoeksmethode

- 4 wildcamera's (evt. met lokmiddelen) of spoorbuizen per hectare. Voor de hermelijn en de wezel kan gebruik worden gemaakt van Mostela's. Bij projecten over een groot oppervlak alleen de meest kansrijke landschapselementen onderzoeken. Dit kunnen zijn: houtwallen, waterpassages, overgangen tussen ruigte en korte vegetaties etc.
- 4 weken lang de camera's/ spoorbuizen op dezelfde locatie houden
- Onderzoek dient plaats te vinden in de meest actieve periode. Van mei tot en met augustus.

Het onderzoek naar kleine marterachtigen is uitgevoerd door mevr. ir L. Van der Valk en dhr. N. Dresmé. De methode is verder afgestemd op basis van onderzoek en resultaten van de Stichting Kleine Marterachtigen (SKM). Tussentijds zijn de resultaten geëvalueerd en zijn aanvullende onderzoeksmiddelen ingezet om de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek te maximaliseren.

Het projectgebied is circa 0,6 ha groot. Op basis van de richtlijnen van OD NHN voldoet het plaatsen van een raai (dat is een rij met tussengelegen afstand van circa 10 meter) met in totaal vijf kleine sporentunnels voor wezel en hermelijn en vijf sportentunnels voor de bunzing. Daarnaast wordt een open cameraopstelling en een Mostela (een kist met buis, lokmiddel en cameraopstelling) ingezet. Deze onderzoeksmiddelen worden nabij de meest kansrijke landschapselementen geplaatst. Het onderzoek bestaat uit het plaatsen van de onderzoeksmiddelen, het wekelijks controleren van de onderzoeksmiddelen en het analyseren van de sporenbuizen en de camerabeelden.

Totale aantal onderzoeksmiddelen

In grote lijnen komt het onderhavige onderzoek overeen met de leidraad van OD NHN. Aangegeven is dat 4 wildcamera's of sporenbuizen per hectare dienen te worden ingezet en bij grote projecten worden alleen kansrijke landschapselementen onderzocht. Het projectgebied is slechts ca 0,6 ha groot maar gezien de aanwezige geschikte biotoop en habitat (veengebied, beschutte watergangen en rommelhoeken) voor zowel bunzing, hermelijn in en in de directe nabijheid van het projectgebied; welke naar voren kwam uit het archiefonderzoek (zie Quickscan Wet natuurbescherming augustus 2019); is ervoor gekozen een hogere dichtheid van onderzoeksmiddelen in te zetten. In totaal zijn; van 18 mei tot en met 16 juni 2020; 19 sporentunnels op 38 verschillende locaties gebruikt, 2 Mostela's en 2 open cameraopstellingen in 5 verschillende opstellingen en locaties gebruikt, zie afbeelding 9. In totaal komt het aantal onderzoeksmiddelen daarmee op 43 opstellingen.

Onderzoekslocaties en -duur

De onderzoeksmethode is afgestemd op het gedrag van kleine marterachtigen in hun natuurlijke leefomgeving. Wezel en hermelijn kruipen vaak in gangen en daarom zijn sporenbuizen een goed middel om wezel en hermelijn vast te leggen. Ook de Mostela, dat is een kist met open toegangsbuis en cameraopstelling waarin alle warmbloedige soorten die binnentreden op camera worden vastgelegd, is een effectieve onderzoeksmethode. Door de nieuwsgierigheid van wezel en hermelijn naar tunnels is de trefkans van deze soorten groot nabij hun bestaande wissels.

Wissels van wezel lopen veelal in droog terrein en wissels van hermelijn en bunzing zijn vaker nabij beschutte watergangen en in vochtig leefgebied te vinden. In de Mostela is ook gebruik gemaakt van lokmiddel in de vorm van pindakaas en zalmolie. De Mostela is echter geen geschikte onderzoeksmethode voor de bunzing, omdat deze soort niet aangetrokken wordt door een kleine buis. Voor de bunzing is naast grotere sporenbuizen de Jiggler-methode ingezet, een open cameraopstelling en lokstation met pindakaas en zalmolie. Op afbeelding 5 tot en met 8 zijn de verschillende onderzoeksmaterialen weergegeven.

Afbeelding 5 t/m 8: van links naar rechts Bushnell Thrrophy E3 camera, Sporentunnel, Jiggler lokaas hengel, Mostela video val met Bushnell Thrrophy E3 camera.

Hierna volgt een omschrijving wanneer welke middelen zijn ingezet. Op 18 mei 2020 zijn 3 raaien uitgezet met in totaal 19 sporentunnels (zie raai 1, raai 2 en raai 3 op afbeelding 9). De sporentunnels zijn gevuld met witte sporenplankjes met in het midden een sponsstempelkussen met paraffine-grafiet inkt. Op 3 geschikte locaties zijn op 18 mei 2020 een open cameraopstelling met Jiggler en twee Mostela's geïnstalleerd (zie A, B en C op afbeelding 9). De open cameraopstelling (A) en de Mostela's (B en C) zijn 2 weken op deze locatie blijven staan. Op 25 mei en 2 juni zijn de camera's en opnames gecontroleerd en geanalyseerd.

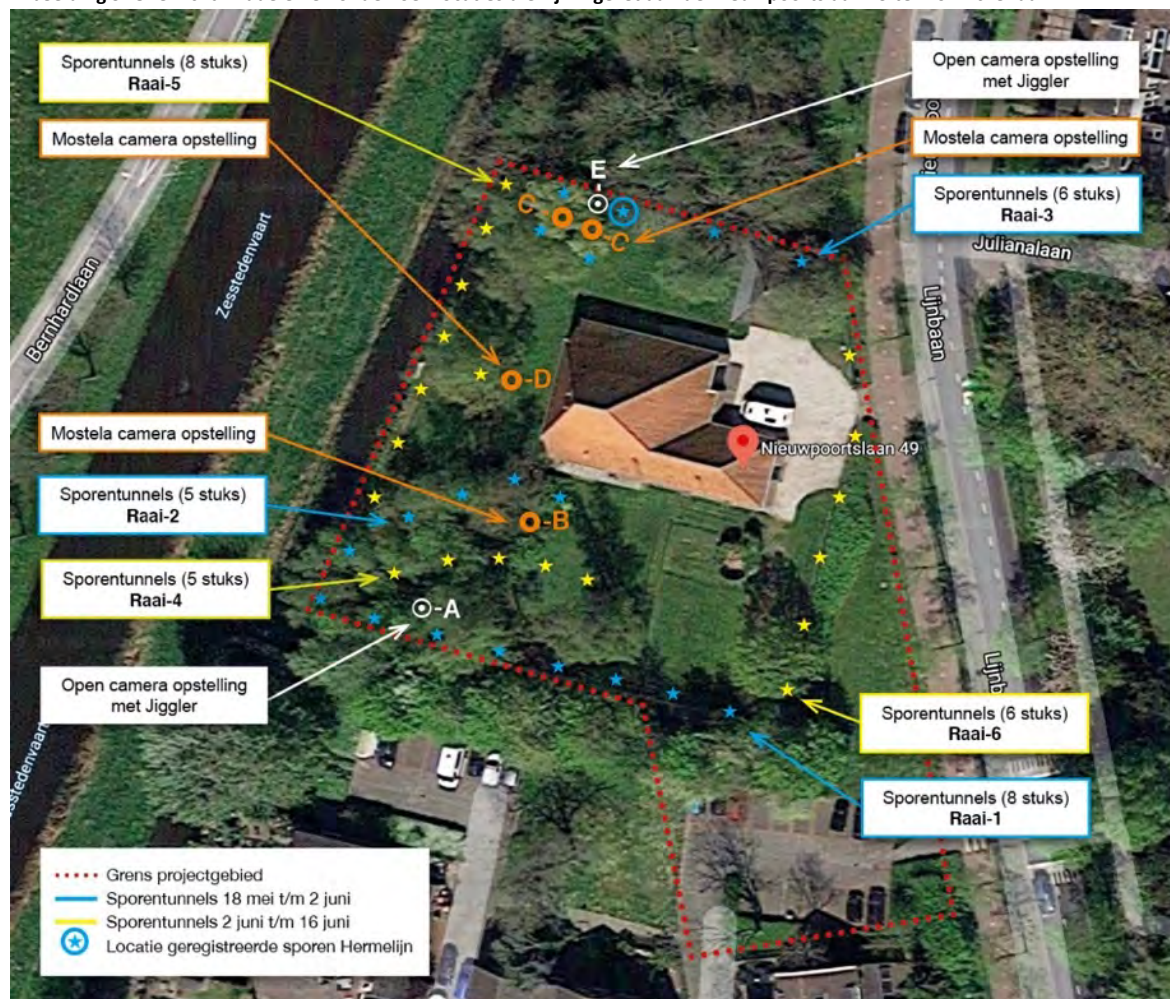
Hierna zijn de opstellingen verwijderd en verplaatst. Ook de sporentunnels van raai 1, 2 en 3 zijn 2 weken blijven liggen, de resultaten gecontroleerd en geanalyseerd op 25 mei en 2 juni en hierna verwijderd en verplaatst naar een andere locatie.

Naar aanleiding van de resultaten (sporen hermelijn in sporentunnel 4 van raai 3, zie hoofdstuk Resultaten en bijlage 1) uit de eerste controle ronde op 25 mei is Mostela C iets verplaatst zodat deze direct nabij de sporentunnel met de geregistreerde hermelijnsporen is komen te staan.

Op 2 juni 2020 zijn weer 3 raaien uitgezet op een drietal geschikte locaties met in totaal 19 sporentunnels (zie raai 4, raai 5 en raai 6 op afbeelding 9). De sporentunnels hebben tot 16 juni op locatie gelegen en zijn gecontroleerd op sporen en geanalyseerd op 9 en 16 juni. Ook zijn tussen 2 en 16 juni op 2 geschikte locaties nabij de raaien een Mostela en open cameraopstelling met Jiggler geïnstalleerd (zie D en E op afbeelding 9). Open camera opstelling E is wegens het uitblijven van resultaten met Mostela C wederom nabij de locatie van de geregistreerde hermelijnsporen geplaatst.

Na 16 juni zijn alle onderzoeksmaterialen verwijderd. De totale duur van het onderzoek naar kleine marterachtigen is 4 weken geweest.

Afbeelding 9: Overzicht middelen en onderzoek locaties die zijn ingezet aan de Nieuwpoortslaan 49 te Monnickendam

6 RESULTATEN

In bijlage 1 zijn de resultaten weergegeven van de afzonderlijke sporentunnels, Mostela's en open cameraopstellingen. Op de sporenplank van sporentunnel 4 van raai 3 zijn op 25 mei 2020 sporen van hermelijn aangetroffen, zie afbeelding 11 en 12. De determinatie hermelijn is gemaakt op basis van het formaat en de vorm van de sporen en is voor een second opinion/bevestiging overlegd met een deskundige van de SKM. De conclusie is derhalve dat de hermelijn is waargenomen in het projectgebied en hiermee is vastgesteld dat het projectgebied deel uitmaakt van het leefgebied van de hermelijn.

In de overige sporenbuizen zijn alleen sporen van vermoedelijk bruine rat en diverse muizensoorten waargenomen, zie afbeelding 13 t/m 15. In geen van de andere sporentunnels zijn tijdens het onderzoek sporen aangetroffen van kleine marterachtigen.

De cameraopstellingen hebben geen opnames van kleine marterachtigen gemaakt. Er zijn opnames gemaakt van diverse huiskatten, bosmuis, veldmuis, bruine rat, egel, duif, merel, eend, koolmees, ekster, bonte specht, zwartkop en lijster, zie afbeelding 16 t/m 20.

Afbeelding 11 en 12. Sporen hermelijn op sporenplankje uit sporentunnel 4 van raai 3

Afbeelding 13 t/m 15. Sporenplankjes met sporen van vermoedelijk bruine rat en bosmuis

Afbeelding 16. Fragment opname van een bruine rat uit Open cameraopstelling E

Afbeelding 17. Fragment opname van een bosmuis uit Mostela B

Afbeelding 18. Fragment opname van een bonte specht bij open cameraopstelling E

Afbeelding 19. Fragment opname van een huiskat bij open camera opstelling A

Afbeelding 20. Fragment opname van een egel bij open cameraopstelling A

6.1 Wezel

De wezel is gedurende het onderzoek niet aangetroffen. Het menu van de wezel bestaat voor meer dan 80% uit woelmuizen. Woelmuizen (of sporen van de soort) zijn niet aangetroffen, wel de bosmuis en bruine rat. De wezel eet ook wel bosmuizen, maar heeft een sterke voorkeur voor woelmuizen. Hoewel de biotoop ter plaatse van het projectgebied geschikt is voor de wezel, met name op de drogere stukken en langs de randen van verschillende vegetaties, is het aanbod van variatie in voedsel waarschijnlijk niet voldoende. Verder is met name op specifieke terreindelen binnen het projectgebied waar wezels werden verwacht intensief gebruik gemaakt van de sporenbuismethode ondersteund met Mostela cameravallen, zie afbeelding 9. Indien de soort aanwezig zou zijn geweest, zou dit vervolgens aangetoond zijn door middel van de sporenbuismethode. Vaste verblijfplaatsen van de wezel worden op basis van het onderzoek met voldoende zekerheid uitgesloten.

6.2 Hermelijn

De hermelijn lijkt een voorkeur te hebben voor terreinen met wateren of hoge grondwaterstand, zoals in beekdalen, rivieruiterwaarden en veen(weide)gebieden. De omgeving van Monnickendam en het projectgebied bieden een geschikt biotoop. Net als de wezel maakt de hermelijn dankbaar gebruik van dekking door dichte vegetatiestructuren. Ook de hermelijn leeft deels ondergronds in holen of holenstelsels van andere zoogdieren, zoals mollen en woelmuizen. De grotere hermelijn kan een breder voedselspectrum benutten dan de wezel, zodat naast veelvuldig woelmuizen, ook ratten en konijnen in het dieet voorkomen; verder regelmatig ook vogels en hun broed en vruchten als complementaire toevoeging.

Op geschikte locaties binnen het projectgebied zijn verschillende raaien van sporenbuizen geplaatst en open cameraopstellingen geïnstalleerd. Op de sporenplank van sporentunnel 4 van raai 3 zijn op 25 mei 2020 sporen van hermelijn aangetroffen, zie afbeelding 11 en 12. De determinatie hermelijn is gemaakt op basis van het formaat en de vorm van de sporen en is voor een second opinion/bevestiging overlegd met een deskundige van de SKM. De sporentunnel was geïnstalleerd aan de grens van de noordzijde van het projectgebied naast een door bomen beschutte watergang, zie afbeelding 9. Hermelijnen zijn zeer goede zwemmers en vermoedelijk gebruikt de waargenomen hermelijn de watergang om over te steken tussen de verschillende leef- en foerageergebieden. Vastgesteld is dat het projectgebied deel uitmaakt van het leefgebied van de hermelijn. Het territorium van de hermelijn is tussen de 4 en 50 hectare groot.

Afbeelding 21. Hermelijnen zijn zeer goede zwemmers (foto SKM ©W. Mosch)

6.3 Bunzing

Hoewel de biotoop aan de randen van het gebied met bos en daar waar dit overgaat in struweel binnen het projectgebied geschikt is en er uit archiefonderzoek blijkt dat er waarnemingen in de directe omgeving zijn gedaan, is de bunzing niet aangetroffen binnen het projectgebied. Een oorzaak zou kunnen liggen in het feit dat de vegetatie in delen van het projectgebied te dicht begroeid zijn geworden voor de relatief grote bunzing om door te kunnen komen of het gebied te kunnen gebruiken als territorium. Het projectgebied is al enige tijd onbewoond en buiten gebruik. Een andere verklaring zou kunnen liggen in het zware stalen hek welke het projectgebied aan de zuidzijde afsluit. Dit hek is mogelijk te krap en sluitend voor de bunzing om te kunnen migreren tussen de aansluitende gebieden. Vaste verblijfplaatsen van de bunzing worden op basis van het onderzoek met voldoende zekerheid uitgesloten.

7 CONCLUSIE, DISCUSSIE, EFFECTEN & MAATREGELEN

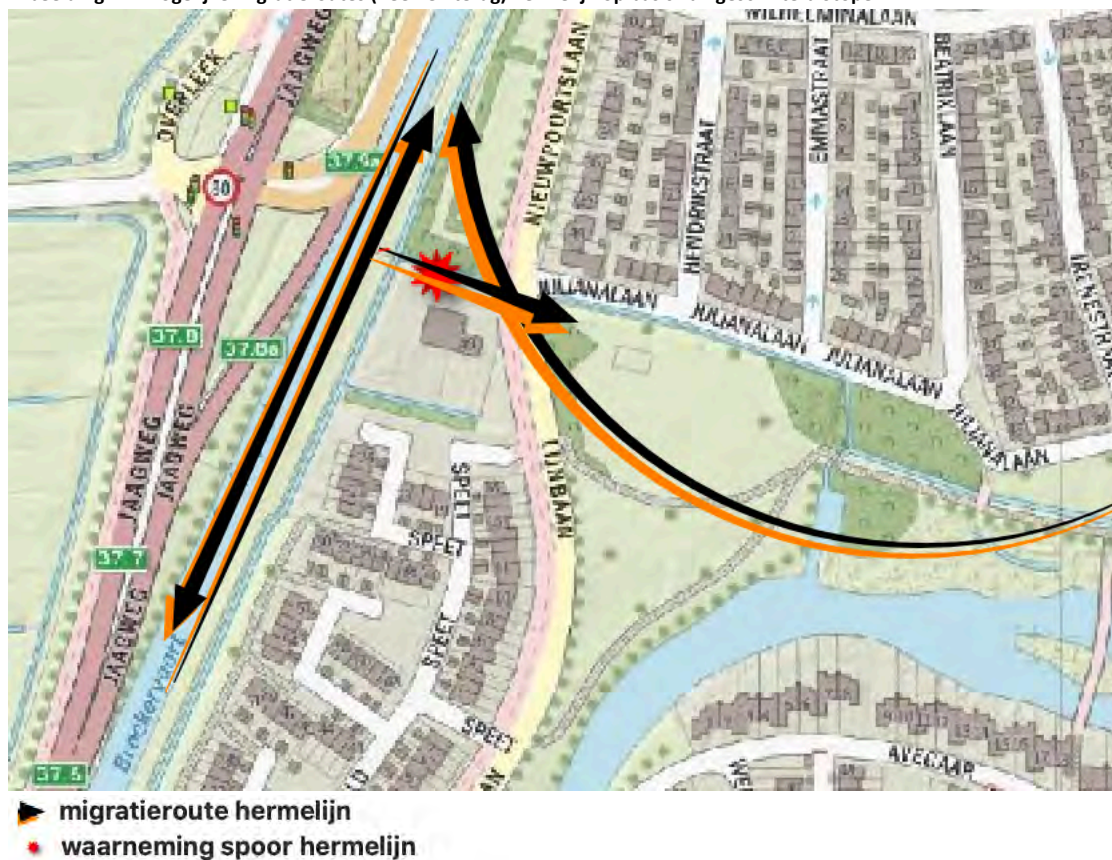
7.1 Conclusie

Binnen het onderzochte gebied zijn bunzing en wezel zijn niet waargenomen, waardoor met voldoende zekerheid kan worden gesteld dat het projectgebied voor bunzing en wezel momenteel geen functie heeft. Eén waarneming is gedaan van hermelijn uit de familie van de kleine marterachtigen. Vastgesteld is dat het projectgebied deel uitmaakt van het leefgebied van de hermelijn. De enige waarneming van de sporen van de hermelijn wordt geïnterpreteerd als aanwijzing dat het projectgebied onderdeel is van een migratieroute. Het is namelijk onwaarschijnlijk dat een verblijfplaats van hermelijn zich binnen het projectgebied bevindt, omdat er in dat geval meer waarnemingen (op camera) verwacht hadden mogen worden. Daarnaast zijn geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig binnen het projectgebied.

7.2 Discussie

Hermelijn heeft een leefgebied van 1 - 50 ha, zie voor een uitgebreide beschrijving van de leefgebieden § 4.2. Indien de geschikte biotopen voor hermelijn met elkaar in verbinding worden gebracht ontstaat een kaart met geschikte verbindingroutes rondom het onderzochte gebied, zie afbeelding 22. Een belangrijke oversteekplaats van de Broekervaart naar het “Groene Hart” in het centrum van Monnickendam is hoogstwaarschijnlijk de Nieuwpoortslaan en de verbinding in de vorm een duiker, zie afbeelding 23. Deze duiker is ongeveer 15 meter lang. Niet uitgesloten wordt dat de hermelijn de weg oversteekt wat een risicovolle onderneming betekent, aangezien kleine marterachtigen vaak als verkeerslachtoffer aan hun einde komen.

Afbeelding 22. Mogelijke migratieroutes (heen en terug) hermelijn op basis van geschikte biotopen

Afbeelding 23. De verbinding tussen “Het Groene hart” en het projectgebied kruist de Nieuwpoortslaan, mogelijk via de duiker (rode ster is de waarneming van de spoor van hermelijn)

Voor de ontwikkeling van het projectgebied aan de Nieuwpoortslaan 49 te Monnickendam is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

7.3 Effecten en maatregelen

Aan de noordzijde, langs de sloot waar de hermelijn is vastgelegd, dient binnen het projectgebied een migratieroute in takt te blijven om negatieve effecten te voorkomen. Vanwege het behoud van waterberging, blijft de grenssloot behouden. Op basis van het huidige ontwerp lijkt het erop dat een strook van enkele meters langs deze grenssloot in takt wordt gelaten. Ook het groene gebied ten noorden van het projectgebied, dat in eigendom is van de gemeente, blijft behouden. Om de migratieroute langs de grenssloot functioneel te houden, is het nodig takkenrillen aan te leggen en de begroeiing op deze functie aan te passen. Geadviseerd wordt om een ontheffing aan te vragen van de Wet natuurbescherming voor tijdelijke verstoring van de migratieroute tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden.

Daarnaast zijn verbeteringen denkbaar voor de hermelijn ten behoeve van de algemene instandhouding van de soort. Daarbij kan gedacht worden aan het beter met elkaar verbinden/open houden van de bestaande watergangen, het aanleggen van een natuurvriendelijke oever (zonder beschoeiing) en het creëren van meer schuilmogelijkheden voor kleine marterachtigen. Schuilmogelijkheden bestaan uit de afwisseling van struweel, bomen en takkenrillen.

LITERATUURLIJST

- Broekhuizen, S en Müskens, G.J.D.M. De Levende Natuur. 1999 (5); p.166-168.
- Dresmé, L. DresmevanderValk, 2019. Quicksan Wet natuurbescherming Nieuwpoortslaan 49 te Monnickendam.
- King, C.M. & Powell, R.A. 2007. The History of Weasels and Stoats. Ecology, Behavior, and management. Oxford University Press, New York, 464p.
- Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord. juni 2017. Handreiking wezel, hermelijn en bunzing. Wezel, Hermelijn en Bunzing Beschermd in Nederland, Wat betekent dit voor beheer en inrichting? 7p.

BIJLAGE 1

Projectgebied Nieuwpoortslaan 49 te Monnickendam. Onderzoeksgegevens nader onderzoek kleine marterachtigen.

Zie de overzichtskaart (afbeelding 9 in de rapportage) voor locaties cameraopstellingen en sporentunnels in het onderzoeksgebied.

Cameravallen:

Open camera opstelling A

Bushnell met SD 2:

> **Opnames 18 mei t/m 25 mei** > Opnames van diverse huiskatten (1 met jong vogeltje in bek), lijster, merel, houtduif, heggemus, meerdere opnames van egels, bosmuis. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Bushnell met SD 2A:

> **Opnames 25 mei t/m 2 juni** > Opnames van diverse huiskatten, bosmuis, egel, merel, houtduif

Mostela B

Bushnell met SD 3:

> **Opnames 18 mei t/m 25 mei** > Diverse opnames bosmuis. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Bushnell met SD 7:

> **Opnames 25 mei t/m 2 juni** > Diverse opnames van bosmuis. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Mostela C

Bushnell met SD 5:

> **Opnames 18 mei t/m 25 mei** > Diverse opnames van bosmuis, 1 opname bruine rat, 2 opnames van egel. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Bushnell met SD 4:

> **Opnames 25 mei t/m 2 juni** > Diverse opnames van bosmuis. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Mostela D

Bushnell met SD 3:

> **Opnames 2 juni t/m 9 juni** > Alleen enkele opnames van bosmuis. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Bushnell met SD 2:

> **Opnames 9 juni t/m 16 juni** > Alleen enkele opnames van bosmuis. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Open camera opstelling E

Bushnell met SD 5:

> **Opnames 2 juni t/m 9 juni** > Opnames diverse huiskatten, bruine rat, bosmuis, merel, koolmees, bonte specht, zwartkop, egel, eend. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Bushnell met SD 4:

> **Opnames 9 juni t/m 16 juni** > Opnames diverse huiskatten, bosmuis, veldmuis, egel, duif, merel, koolmees, ekster, bonte specht, zwartkop en lijster. Géén opnames van kleine marterachtigen.

Sporentunnels*:

> Raai 1, 2 en 3 zijn geplaatst op 18 mei 2020 op een drietal geschikte locaties. De sporenplankjes in de tunnels zijn gecontroleerd en gedetermineerd op 25 mei en 2 juni 2020. Hierna zijn de sporentunnels verplaatst naar een andere locatie.

> Raai 4, 5 en 6 zijn geplaatst op 2 juni 2020 op een drietal geschikte locaties. De sporenplankjes in de tunnels zijn gecontroleerd en gedetermineerd op 9 juni en 16 juni 2020. Hierna zijn de sporentunnels verwijderd.

Sporentunnels 2 t/m 8 hebben een diameter van 120 mm. Sporentunnels 9 t/m 20 hebben een diameter van 80 mm. In totaal 19 sporentunnels.

RAAI 1 – 8 sporentunnels. Gelegen op locatie van 18 mei t/m 2 juni 2020. Resultaten 2 controle rondes:

Buis 1(13)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 2 (12)	> Geen sporen.	> Sporen (bos)muis.
Buis 3 (8)	> Geen sporen.	> Sporen (bos)muis.
Buis 4 (7)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 5 (11)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Sporen (bos)muis.
Buis 6 (10)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Sporen (bos)muis.
Buis 7 (6)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Sporen (bos)muis.
Buis 8 (5)	> Geen sporen.	> Geen sporen.

RAAI 2 – 5 sporentunnels. Gelegen op locatie van 18 mei t/m 2 juni 2020. Resultaten 2 controle rondes:

Buis 1 (9)	> Geen sporen.	> Sporen (bos)muis.
Buis 2 (17)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Sporen (bos)muis.
Buis 3 (16)	> Veel sporen (bos)muis.	> Veel sporen (bos)muis.
Buis 4 (15)	> Sporen (bos)muis.	> Veel sporen (bos)muis.
Buis 5 (14)	> Sporen (bos)muis.	> Weinig sporen (bos)muis.

RAAI 3 – 6 sporentunnels. Gelegen op locatie van 18 mei t/m 2 juni 2020. Resultaten 2 controle rondes:

Buis 1 (20)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 2 (19)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 3 (4)	> SPOREN HERMELIJN (zie foto).	> Weinig sporen (bos)muis.
Buis 4 (18)	> Geen sporen.	> Weinig sporen (bos)muis.
Buis 5 (2)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 6 (3)	> Geen sporen.	> Geen sporen.

RAAI 4 – 5 sporentunnels. Gelegen op locatie van 2 juni t/m 16 juni 2020. Resultaten 2 controle rondes:

Buis 1 (9)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Weinig sporen (bos)muis.
Buis 2 (17)	> Weinig sporen (bos)muis	> Sporen muis en rat.
Buis 3 (16)	> Geen sporen.	> Weinig sporen (bos)muis.
Buis 4 (15)	> Sporen (bos)muis	> Sporen muis en rat.
Buis 5 (14)	> Sporen (bos)muis	> Veel sporen muis en rat.

RAAI 5 – 8 sporentunnels. Gelegen op locatie van 2 juni t/m 16 juni 2020. Resultaten 2 controle rondes:

Buis 1(5)	> Geen sporen.	> Weinig sporen (bos)muis.
Buis 2 (12)	> Geen sporen.	> Weinig sporen (bos)muis.
Buis 3 (8)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Geen sporen.
Buis 4 (11)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 5 (7)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 6 (10)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 7 (6)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 8 (13)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Geen sporen.

RAAI 6 – 6 sporentunnels. Gelegen op locatie van 2 juni t/m 16 juni 2020. Resultaten 2 controle rondes:

Buis 1 (3)	> Geen sporen.	> Weinig sporen (bos)muis.
------------	----------------	----------------------------

Buis 2 (18)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Geen sporen.
Buis 3 (4)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Geen sporen.
Buis 4 (19)	> Geen sporen.	> Geen sporen.
Buis 5 (2)	> Weinig sporen (bos)muis.	> Sporen (bos)muis.
Buis 6 (20)	> Geen sporen.	> Sporen (bos)muis.

Conclusie

Op 25 mei zijn in sporentunnel 4 sporen van Hermelijn vastgesteld. De overige aangetroffen sporen op de sporenplankjes uit de sporentunnels zijn van vermoedelijk bruine rat, bosmuis (klein en groot), veldmuis. (determinatie o.a. naar aanleiding van opnames gemaakt met de cameravallen) Géén van de cameravallen heeft opnames van kleine marterachtigen gemaakt. Er zijn door de camera's alleen opnames vastgelegd van diverse huiskatten, bosmuis, veldmuis, bruine rat, egel, duif, merel, eend, koolmees, ekster, bonte specht, zwartkop en lijster.

* (nummers tussen haakjes zijn de nummers die zijn aangebracht op